

En «utrolig» historiebok!

Mange bøker, og beretninger, om fangst og fangstfolk er skrevet gjennom tidene. Men nå er den sammenhengende historiske be-

Sannferdig og utrolig - dramatisk og nøktern - alvorlig og morsom. Historien om få og ensomme fangstmenn, og ennå færre fangstkvinner. En imponerende historiebok som beskriver tilværelsen for en liten gruppe mennesker som prøvde et urgammelt yrke under ekstreme polarforhold. De etablerte sine fangstterreng med minimum av utstyr, og med maksimum av innsats og risiko, i et enormt fjell- og fjordland med 11 måneders vinter, og dramatiske is- og snøforhold. Her drev de sine hundespenn på lange fangstferder vinterstid i polarmørke, snøkave og pakkis, men også i nordlys og måneskinn. Sommerstid når døgnet var fullt av midnattsol foregikk intense forberedelser for neste fangstsesong samt et hektisk sjøøyefiske.

Og hele tiden bygde de - stasjoner og bistasjoner - av drivtømmer og torv, av margarinkasser og tjærepapp, av stein og moskusskinn - ja, av alt mulig - og ingenting. 39 hovedstasjoner og 242 bistasjoner ble bygd på få år over en isfylt kyststrekning på nesten 1000 km., oppskåret av dype fjorder, og fylt av is og store og små øyer.

I boken er alle hovedstasjoner,

og bistasjoner, nøye beskrevet og rikt avbildet, med detaljerte opplysninger om de som bygde dem, og om de fangstfolk som overvintret der. I tillegg er stasjonsbeskrivelsene spekket med dramatiske og humoristiske opplevelser fra fangstlivet. I bokens første del får vi en grei historisk bakgrunn om Nordøst-Grønland fra de første oppdagelser og fremover til vår tid. Det er også kart hvor fangstterreng, og alle stasjoner, er inntegnet og registrert, samt oversiktlige tabeller over hvert års mannskaper og fangstresultater.

Det måtte en danske til for å skrive dette omfattende historieverk over norsk og dansk fangstvirksomhet på Nordøst-Grønland. Forfatteren Peter Schmidt Mikkelsen var i årene 1977-79 i sledepatruljen Sirius som har sin hovedbase sentralt i fangstområdene. Han skrev om dette i sin bok «Tusen dage med Sirius». Sommeren 1989 foretok han en lang kajakreise i samme område.

Han ble tidlig bitt av polarbasillen, og fattet en glødende interesse for fangstfolkene og virksomhet, og spesielt for stasjonenes mangfoldige historie. Han har brukt fem år på å samle stoff å skrive boken. Han reiste rundt i Norge og Danmark, og besøkte

retningen om fangstvirksomheten på Nordøst-Grønland fra begynnelse til slutt endelig kommet.

gjenlevende fangstfolk, og avdøde fangstfolks familier, skaffet seg dagbokopptegetninger og beskrivelser, utallige kildenotater og beretninger, skydde ingen anstrengelser for å få alle data korrekte. En imponerende innsats. Dansk Polarcenter har vært en god medspiller, og danske fond og legater har gitt sin støtte.

Boken beskriver et stykke norsk kysthistorie og kystkultur - den siste perioden av en urgammel norsk fangstkultur - her knyttet til Nordøst-Grønland fra 1908-60. All norsk fangstvirksomhet, samt Myggbukta Radio- og Værstasjon ble definitivt nedlagt i 1959. I 1967 bortfalt Øst-Grønlandsavtalen av 1924, og i 1969 overtok den danske stat alle norske hovedstasjoner og bistasjoner mot en billighetserstatning på kroner 50 000,-. I 1974 ble hele Nordøst-Grønland - i alt 972 000 kv. km. vedtatt i det danske Folketing som naturpark - verdens største, og tre ganger større enn Norge.

I dag går det en stim av sportsentusiaster på kryss og tvers i polarområdene, etterfulgt av spennende bøker og filmopptak. Denne boken beskriver en annen tilværelse, om fangstfolk som bygde ute et enormt og vakkert

polarland med minimum av utstyr og maksimum av risiko. De utførte et slitsomt yrke i lange vintermåneders med døgnmørke hvor kulde og pakkis var hverdag, og kommunikasjonen med omverden var et årlig timekort skipsanløp. Fangststyrket er nå en saga blott, men sagaen, historien og historiene lever fortsatt. Og denne enestående historieboken har bevart sagaen om norsk og dansk fangstvirksomhet på Nordøst-Grønland for all fremtid. Den bør leses av mange, og bør være en spennende bok for alle norske biblioteker og samlere av polarlitteratur. Opplaget er begrenset.

Gjenlevende fangstfolk takker hjerteligst for boken. Det vil nok også andre interesserte lesere gjøre. Ikke minst i Tromsø. Miljøet i Tromsø sto sentralt når det gjelder norsk hærverv på Nordøst-Grønland, gjennom navn som brødrene Halvard og Finn Devold.

Follvikekspedisjonene, og ikke minst Henry Rudi, isbjørnkongen som var med på den første Follvikekspedisjonen. Hans fangsthytte Moskusheimen på Revet, står i dag stolt og nyrestaurert av danskene.

Ivar Ytreland

NY BOK:

Peter Schmidt Mikkelsen:
«Nordøst-Grønland 1908-60
Fangstmandsperioden»
Dansk polarcenter,
408 sider.

Isbjørnkongen Henry Rudi fra Tromsø er en av de legendariske fangstmennene fra Nordøst-Grønland. Nå foreligger historien om fangstmennene på Grønland i bokform.